

УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Перехід до діджиталізації є одним із ключових пріоритетів у розвитку цифрової економіки. Сучасні інформаційні, цифрові технології та інновації, що використовуються у виробництві, розподілі, обміні та споживанні, стали важливими у процесі підвищення конкурентоспроможності підприємства. Актуальність питань, пов'язаних з особливостями управління бізнес-процесами підприємства в умовах діджиталізації набуває особливого значення зокрема сьогодні, коли триває війна і значна частка бізнесу не може ефективно функціонувати і розвиватись.

Світ стає більш діджиталізованим, автоматизованим і це потребує певного оновлення в управлінні. Підприємства трансформують стратегії ведення бізнесу та налагоджують інноваційні процеси за допомогою нових інформаційних технологій. Менеджмент підприємств в умовах нового цифрового економічного устрою повинен активно реагувати на зміни, будувати стратегії з врахуванням прозорості та структурованості всіх бізнес-процесів, застосовувати ефективну систему управління знаннями та мотивацію персоналу, а також враховувати особливості управління підприємством в умовах діджиталізації. Використання цифрових технологій значно сприяє розширенню можливостей проведення глибокого аналізу, оптимізації бізнес-процесів підприємства та підвищенню ефективності підприємницької діяльності.

Управління підприємством в умовах діджиталізації потребує виконання певних завдань: зміна бізнес-процесів компанії на основі сучасних цифрових технологій; підтримка високого рівня знань менеджменту підприємств та фахівців в галузі сучасних технологій; підтримка високого ступеню готовності до змін та викликів зовнішнього середовища.

Постійне зростання обсягу інформації для прийняття управлінських рішень потребує оновлення програмного забезпечення пошуку та обробки інформації, що в свою чергу вимагає інвестицій та додаткових навичок. Впровадження інформаційних технологій сприяє вирішенню поточних цілей, які стоять перед управлінським апаратом підприємства, зокрема: підвищення ефективності управління та обґрунтованості прийнятих рішень; скорочення термінів обробки інформації та проведення своєчасної та якісної діагностики господарської діяльності; забезпечення своєчасного прийняття та узгодження управлінських рішень на різних рівнях у сучасних нестабільних ринкових умовах; зростання продуктивності праці.

Одним із сучасних трендів діджиталізації є формування платформних моделей бізнесу, оскільки цифрова платформа дозволяє об'єднати дві і більше незалежні групи продуктів заради збільшення прибутку всіх учасників та надає можливість споживачам і виробникам зв'язуватися між собою, аби обмінятися товарами, послугами та інформацією.

Платформні моделі бізнесу забезпечують формування цінності для споживачів за широкого застосування цифрових та інших передових технологій «Industrie 4.0», які уможливають взаємодію суб'єктів економічної діяльності у реальному часі, рівний доступ виробників і клієнтів до інформації та її достовірність.

Отже, платформа – це модель бізнесу, що здатна пришвидшити обмін цінністю між двома і більше групами користувачів, споживачів і виробників, для здійснення цього

обміну, що сприяють появі спільнот та ринків, в межах яких користувачі взаємодіють і здійснюють трансакції.

Використання цифрових платформ при взаємодії різних сторін дозволяє мінімізувати кількість посередників між ними та дозволяє виробнику або продавцю запропонувати свій товар величезній кількості покупців незалежно від їх географічного положення. Покупці мають широкі можливості порівняти потрібні їм товари за різними характеристиками. Виділяють наступні цифрові моделі бізнесу: сервісна, за передплатою та спільного споживання.

Сервісна модель бізнесу характеризується тим, що покупці мають можливість оплачувати лізинг товару, тобто тільки фактичне його використання, без обов'язкового володіння товаром. При застосуванні даної моделі виробники можуть продавати клієнтам не тільки обладнання, а головний акцент робиться на послуги з супроводу використання даного товару. Використання сервісної моделі стає досить популярним у зв'язку з появою нових технологій, таких як електронні датчики контролю з можливістю передачі інформації обслуговуючій організації в режимі реального часу і програмних продуктів, обладнання, що дозволяють швидко і якісно аналізувати використання моделі. Категорією сервісної моделі є модель бізнесу за передплатою, що дозволяє клієнтам отримати доступ до необхідної послуги або продукту, на основі здійснення регулярних платежів фірмі-постачальнику. Прикладами моделей бізнесу за передплатою є моделі *Platformas a Service*, *Softwareas a service*.

Platformas a Service являється моделлю бізнесу, при якій продавець надає послуги клієнтам через хмарну інфраструктуру потрібні їм програми та контроль над ними. Продавець також здійснює обслуговування необхідної хмарної інфраструктури. *Softwareas a service* являється моделлю бізнесу, яка дозволяє покупцям використовувати програмний продукт на основі передплати на певний період, без необхідності додаткового навчання своїх співробітників, установки програмного забезпечення і його обслуговування. Також перевагою даної моделі є доступ до програмного продукту без прив'язки до конкретного пристрою або місця. Модель спільного споживання – це модель бізнесу, що являє собою можливість колективного використання товарів і послуг, в тому числі використовуючи бартер і оренду замість володіння. Обмін може здійснюватися речами, послугами, навичками, грошовими коштами. Існують спеціальні торгові майданчики, засновані на спільному споживанні. У моделі спільного споживання можуть брати участь як окремі люди, так і громадські та приватні організації. При використанні даної моделі істотно збільшується коефіцієнт корисності використання речей.

Отже, ключовими особливостями управління підприємством в умовах діджиталізації є: управління процесами на основі застосування автоматизованих технологій обробки, аналізу та прогнозування великих масивів даних; отримання та обробка даних в режимі реального часу; висока швидкість прийняття рішень; інтерактивність середовища та висока швидкість реакції на зміни; орієнтація на конкретного користувача; формування цифрової екосистеми.

Впровадження в діяльність підприємства цифрових технологій дає низку переваг, а саме: підвищення гнучкості виробництва за рахунок активної зміни характеристик виробничого процесу та забезпечення інформаційної інтеграції. Цифрова трансформація дає якісне покращення бізнес-процесів підприємства за рахунок впровадження інновацій та адаптації бізнес-моделей до умов сучасної цифрової економіки.

Список використаних джерел

1. Ляшенко В. І., Вишневецький О. С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. Київ: НАНУ, 2018. 252 с.

2. Семилітко Д. Діджиталізація в дії: як цифрова трансформація бізнесу впливає на успіх компанії. *Аудитор України*. 2019. №5. С. 76–79.

3. Лісова Р. М. Цифрові платформи як інструмент діджиталізації економічної системи. Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці: Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 17–18 листопада 2020 р. Київ: НТУ, 2020. Ч. 1. С. 208-210.

4. Омеляненко В.А., Омеляненко О.М., Артюхова Н.О. Маркетинг цифрових інновацій у контексті сталого розвитку регіону. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 72–77.

УДК 336.14

Айжарқын Ағажан Серікұлы
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
(Астана, Қазақстан Республикасы)

КӘСІПОРЫННЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ ЖӘНЕ ОНЫ ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ

Экономикалық дамудың қазіргі кезеңінде кәсіпорында оның бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ететін инвестициялық қызметті жетілдіру маңызды. Статяда инвестициялық жоспарлау процесінде кәсіпорындардағы Инвестицияларды басқару тиімділігін арттыру мәселелері қарастырылады, сонымен қатар Кәсіпорынның инвестициялық қызметін жетілдіру жолдары анықталады.

Инвестициялық қызмет кәсіпорынның жалпы экономикалық қызметінің ажырамас бөлігі болып табылады. Қазіргі өндіріс үнемі өсіп келе жатқан капитал сыйымдылығымен және ұзақ мерзімді факторлардың рөлінің өсуімен сипатталады. Кәсіпорынның табысты жұмыс істеуі үшін өнім сапасының артуын, шығындардың төмендеуін қадағалау қажет, өндірістік қуаттылықты кеңейту, өз өнімдерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру және нарықтағы өз позицияларын нығайту қажет. Сондықтан инвестициялық стратегияны мұқият әзірлеп, жоғарыда аталған мақсаттарға жету үшін оны үнемі жетілдіріп отыру қажет.

Нарықтық экономика жағдайында мемлекет үшін меншіктің барлық ұйымдық-құқықтық нысандарындағы кәсіпорындардың инвестициялық қызметін табысты жүргізу үшін жағдай жасау, сондай-ақ инвесторлардың мүдделерін қорғау маңызды болып табылады. Инвестициялық жобаларды басқару проблемасының маңыздылығы соңғы жылдары Инвестициялар нарығының белсенді дамуына байланысты көрінеді. Кәсіпорынның ұзақ мерзімді перспективадағы тиімді қызметі, олардың дамуының жоғары қарқынын қамтамасыз ету және нарықтық экономикаға көшу жағдайында бәсекеге қабілеттілікті арттыру көбінесе олардың инвестициялық белсенділігінің деңгейімен және инвестициялық қызмет ауқымымен анықталады.

Қор нарығы қаржы жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады. Негізгі мақсат инвестициялық ресурстарды салааралық икемді қайта бөлуді қамтамасыз ету, қазақстандық кәсіпорындарға ұлттық және шетелдік инвестицияларды тарту, жинақтарды ынталандыру және жинақтарды инвестицияларға айналдыру үшін қажетті жағдайларды қалыптастыру болып табылады.

Кез-келген жұмыс істеп тұрған кәсіпорынның инвестициялық қызметінің ажырамас бөлігі инвестициялық стратегияны әзірлеу болып табылады, оны кәсіпорынның инвестициялық қызметін дамытудың кешенді жоспары ретінде ұсынуға болады, оны ұстану ұзақ мерзімді перспективада инвестициялық мақсаттарға қол